

EVY/Riitta Työläjärvii/lk

4.1.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

STM075:00/2011

Luonnos hallituksen esitykseksi alkoholilain kokonaisuudistukseksi 22.11.2016

STTK ei kannata ehdotettuja alkoholilainsäädännön lievennyksiä, koska ne todennäköisesti aiheuttaisivat yhteiskunnalle kustannuksia ja hyvinvointiongelmia lisääntyvän sairastavuuden, kuolleisuuden ja työurien lyhentymisen myötä. Alkoholihaittojen kasvua ja vaikeutumista olisi odotettavissa sekä työelämässä että perheissä. Ehdotetussa uudistuksessa ei missään mielessä voida katsoa löydetyn tavoitteena ollutta tasapainoa kansanterveydellisten haittojen ja elinkeinoelämän tarpeiden välillä. Valmistelutyötä tulee tältä osin jatkaa, tai luopua säädösluonnokista siltä osin kuin ne lieventävät nykyistä alkoholisääntelyä.

Lakiuudistuksen keskeisenä tavoitteena korostuu nyt ensisijaisesti elinkeinotoiminnan tukeminen kansanterveyden kustannuksella. Silti esimerkiksi tavoitteena ollut työllisyyden kohentuminen ehdotetuilla muutoksilla jäisi oletettavasti hyvin vaatimattomaksi.

Sen sijaan todennäköiset vaikutukset alkoholin kulutukseen ja alkoholihaittoihin olisivat merkittäviä. Alkoholin kokonaiskulutuksen on arvioitu lisääntyvän n. 6 %. Myös työelämään ja työikäisiin kohdistuisi yhä enemmän alkoholihaittoja. Näistä merkittävimmät ja yhteiskunnalle hintavimmat ovat lisääntyvät alkoholisairaudet (kokonaisarvio lisäyksestä 1500 alkoholisairauksien sairaalahoitajaksoa osastolla vuosittain), ennenaikaiset kuolemantapaukset (maltillinen arvio lisäyksestä 150 alkoholikuolemaa vuosittain) sekä työn laadun ja tuottavuuden heikentymiset. Sote-uudistuksella tavoiteltava kustannuksien hillintä vaarantuisi alkoholisairauksien hoidon ja tapaturmien lisääntyessä.

Suurin osa alkoholin suurkuluttajista ja riskikäyttäjistä on työikäisiä. Yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa hyväksytyt työurien pidentymisen tavoitteet vaarantuisivat sairausjaksojen, tapaturmien ja työkyvyttömyyseläkkeiden kasvun myötä. Alkoholihaittojen nykykustannukset (välilliset vaikutukset mukaan lukien) ovat vähintään 4-5 miljardia euroa vuodessa, joten kokonaiskustannukset lisääntyvistä haitoista arvioitaisiin vähintäänkin sadoissa miljoonissa euroissa. Tämä on nykyisessä taloustilanteessa kansantaloudellemme kestävä ratkaisu.

Riski- ja ongelmakäyttäjien lisääntyminen aiheuttaa myös enemmän uhkailuja ja aggressiivisuutta sote-palvelujen asiakkaiden ja saattajien taholta. Tämä ai-

EVY/Riitta Työläjarvi/lk

4.1.2017

heuttaa kasvavia työturvallisuus- ja työhyvinvointiriskejä erityisesti naisvaltaisissa hoitotyön tehtävissä.

Lakiuudistuksessa esitetään omavalvontasuunnitelman käyttöönottoa, jossa seurataan alkoholipitoisten aineiden aiheuttamia haitallisia vaikutuksia. Alkoholipitoisten aineiden valmistukseen, maahantuontiin, maastavientiin, myyntiin, käyttöön ja markkinointiin osallistuvien on pienennettävä haitallisia vaikutuksia laissa säädetyillä keinoilla, mutta keinovalikoimaa ei ole riittävän selkeästi määritelty. Omavalvonta sinänsä on kannatettavaa, mutta se ei voi korvata viranomaisvalvontaa. Lisääntyvien alkoholihaittojen myötä viranomaisvalvonnan tarve joka tapauksessa kasvaisi.

Erityisen huolestuttavaa on lasten ja nuorten alkoholinkäytöstä aiheutuneiden haittojen todennäköinen lisääntyminen entistä vahvempien alkoholijuomien saatavuuden helpottuessa sekä ns. limuviinon käytön myötä valmistustaparajoitteen poistuessa. Nuorten päihdeongelmat ja alkoholituotteiden haitallinen käyttö aiheuttavat suuria taloudellisia ja inhimillisiä menetyksiä syrjäytymisriskien ja kansanterveydellisten riskien kumuloituessa jo nuorissa ikäluokissa. 18 vuotta täyttäneet nuoret hankkivat jo nyt alkoholituotteita alaikäisille tovereilleen nimenomaan päivittäistuotemyymälöistä. Sieltä saatavan alkoholin vahventuessa sekä tuotevalikoiman ja -muotojen laajentuessa vaikutukset lapsille ja nuorille olisivat erittäin haitallisia.

Lapset ja nuoret joutuisivat alkoholihaittojen kärsijöiksi myös monien perheiden alkoholinkäytön lisääntyessä. Oletettavaa on, että mm. lastensuojelun kustannukset lisääntyisivät. Huostaanottojen syyt aiheutuvat useimmiten päihdeongelmista sekä niihin liittyvästä perheväkivallasta ja mielenterveysongelmista.

Useiden tutkimusten mukaan alkoholihaittoja vähennetään tehokkaimmin toimenpiteillä, joilla nostetaan alkoholijuomien hintaa ja rajoitetaan alkoholi-juomien saatavuutta. Alkoholilainsäädännön mahdollisia väljennyksiä tulee siirtää myöhemmäksi, kunnes ensin muilla keinoin on saatu pysyvästi muutettua suomalaisia juomatottumuksia haitattomammiksi sekä olennaisesti vähennettyä alkoholituotteiden kulutusta.

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Antti Palota
puheenjohtaja

Katarina Murto
johtaja

Lisätietoja: sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija Riitta Työläjarvi,
riitta.tyolajarvi@sttk.fi